

Lue Tuuli Koivun blogikirjoitus *Globalisaation loppu – vai eikö sittenkään?*

TEKSTI

Ekonomisti Tuuli Koivu: Globalisaation loppu – vai eikö sittenkään?

Finanssikriisin jälkeen globalisaatio on polkenut monella tapaa paikallaan, ottanut jopa takapakkia. Kansainvälinen kauppa on kasvanut tuotantoa hitaammin ja ulkomaisten suorien sijoitusten nouseva trendi on katkennut. Kauppapolitiikassa huomion ovat vieneet puheet tulleista ja kaupan rajoitteista. Britit lähtevät EU:sta, Kiina ja Yhdysvallat pyrkivät heikentämään taloudellista riippuvuussuhdettaan, kirjoittaa Nordean pääekonomisti Tuuli Koivu. Koivun kirjoitus on yksi EVA Raportin Lastuna lainehilla asiantuntijakirjoituksista.

Osittain globalisaation hidastumisen taustalla on täysin luonnollisia syitä. Globalisaation kulta-aika yhdistyi Kiinan talouden avautumiseen, jonka ansiosta monelle teollisuudenalalle syntyi aivan uudenlainen mahdollisuus jakaa tuotantoa eri puolelle maailmaa. Jäljelle jääneiden tehtävien ulkoistaminen Kiinaan tai muihin nouseviin talouksiin on paljon hitaampi prosessi.

Maailmankaupan kasvun jähmeyttä selittää myös se, että talouskasvu oli finanssikriisin jälkeen kulutusvetoista, kun taas kone- ja laiteinvestointien kehitys oli pitkään vaatimatonta. Monimutkaiset koneet ovat globalisaatiota parhaimmillaan: niitä kootaan monista maista tulevista komponenteista, ja niiden merkitys maailmankaupassa on suuri.

Näiden luonnollisten tekijöiden ohella globalisaation hidastumisen taustalla on myös politiikkaa. Näinä päivinä on vaikea löytää politiikkaa, joka suhtautuu varauksettomasti globalisaation edistämiseen. Perusteluja poliittisten tuulten kääntymiselle on haettu muun muassa Yhdysvaltojen kasvaneista tuloeroista ja laajemminkin populismiaallosta. Äänestäjien silmissä uuden tehtaan avaaminen kotimaahan on paljon suurempi voitto poliitikolle kuin vapaakauppasopimuksen saavuttaminen, joka mahdollistaa aiempaa edullisempien tuotteiden saatavuuden kuluttajalle. Työpaikkojen määrä on helppo laskea, kun taas arviot tullien keventämisellä saavutetuista säästöistä jäävät yleensä ekonomistin pöytälaatikkoon.

Yksi suuri suunnankääntäjä globalisaationäkemyksille on ilman muuta Kiinan aseman muutos. Autoritäärisen valtion nousu haastamaan Yhdysvallat maailman suurimpana taloutena on saanut demokraattiset valtiot varpailleen. Tilannetta ei helpota se, että kasvava joukko länsimaisia yrityksiä kokee Kiinan kauppapolitiikan ja sen liiketoiminnalle asettamat rajoitteet syrjivinä. Niinpä viime vuosina globalisaatiota on varjostanut myös paitsi Yhdysvaltojen ja Kiinan välien kiristyminen, myös EU:n ja monen muun maan aiempaa tiukempi suhtautuminen Kiinaan. Maat joutuvat kauppapolitiikassaan pohtimaan, missä määrin Kiinariippuvuutta pitää vähentää ja toisaalta myös sitä, millä kannustimilla yhteistyö Kiinan kanssa muuttuu nykyistä tasapuolisemmaksi.

Edellä kuvatut trendit tuskin kääntyvät nopeasti uudelleen globalisaatiota tukeviksi. Pikemminkin pandemia on vahvistanut vaatimusta palauttaa kriittistä tuotantoa muun muassa suojarahusteissa ja lääkkeissä Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin sekä vähentää riippuvuutta esimerkiksi Kiinasta. Talouskriisi tuskin luo myöskään pohjaa vapaakaupan edistämiseksi, kun syypäitä ankeuteen yritetään löytää maan rajojen ulkopuolelta. Samalla Kiina on ainakin koronakriisistä toipumisen ensimmäisessä aallossa vahvistanut omia asemiaan entisestään ja kilpailuasetelma käy yhä kireämmäksi. Niinpä näyttää siltä, että globalisaation edistyminen on 2020-luvulla haastavaa sen perinteisessä muodossa eli tuotantoketjujen hajaantumisessa ympäri maailmaa ja siitä seuraavassa kaupan kasvussa.

Mutta ei globalisaatio ole katoamassa mihinkään, jos sitä ajatellaan yhtään laajempänä ilmiönä. Pandemia on vienyt eteenpäin lukuisia digitaalisia palveluita kuten verkkokauppaa, suoratoistopalveluita ja pelikauppaa. Nämä palvelut ovat nykyajan globalisaatiota parhaimmillaan: samaa palvelua voidaan samanaikaisesti käyttää joka puolella maailmaa. Näiden alojen nousun odotetaan edistävän globalisaatiota jatkossakin.

Toki suurvaltopolitiikka leimaa myös uudenlaista globalisaatiota. Yhä todempana uhkakuvana leijuu mahdollisuus kahtiajaosta, jossa Kiina ja Yhdysvallat keräävät ympärilleen omat liittolaisensa ja rakentavat tekniset ratkaisut erilaisten standardien ympärille mahdollisesti jopa osittain erillisissä rahoitusjärjestelmissä.

*Lähde: <https://www.eva.fi/blog/2020/10/23/ekonomisti-tuuli-koivu-globalisaation-loppu-vai-eiko-sittenkaan/>.
Luettu 1.7.2022.*

a) Miksi globalisaatio on hidastunut?

b) Mikä on Kiinan rooli siinä, että kritiikki globalisaatiota kohtaan on lisääntynyt?

c) Millaisena Koivu näkee globalisaation tulevaisuuden?